

Abonamentul

Pentru monarhie:

Pe an 6 fl. 1/2 an
3 d. 1/4 an 1 fl. 50 cr.

Pentru străinătate:

Pe 1 an 18 frcs., 1/2 an
9 frcs., 1/4 an
4 frcs. 50 cm.

Focea apare în fiecare
Sâmbătă.

Unirea

Focea bisericească-politică.

Insertiuni

Un sir garmond:
odată 7 cr., a doua oră
6 cr., a treia oră 5 cr.,
și de fiecare publica-
țiune timbru de 30 cr.

Tot ce privesce focea
să se adreseze la «Re-
dactiunea și Admini-
stratiunea Unirii»
in
Blaș.

Anul V.

Blaș 4 Maiu 1895.

Numărul 18.

Bocsig.

Cetitorii nostri de sigur vor fi urmărit în foile noastre de di decursul pertractării finale, ce s'a ținut în Budapesta, și a cărei obiect a fost pretinsul atentat dela Bocsig. Acusa a ridicat-o părintele paroch din Bocsig împotriva diarului „Magyar Hirnap“, care îl denunțase pe domnia lui drept auctor al unui pretins atentat plănit în contra persoanei Maiestății Sale Regelui când eu călătoria dela Boroș-Sebis.

A fost foarte interesant procesul acesta. El a desvilit fără cruțare și a arătat în totă goliciunea sa hidosă un mare morb al vécului nostru, ce acuși apune: abuserile diaristice moderne.

Un mare organ de publicitate se apucă și ca din senin își surprinde publicul cetitor cu scirea sensatională, că la Bocsig s'a dat de urma unui atentat, ce era plănit în contra regelui. Și îndată adauge, că autorul adevărat este părintele paroch și protopop unit din Bocsig. Se pornesce cercetare, apoi se constată, că din tot lucrul nu este adevărat nici o iotă, și cu atâta tréba e închiată.

Ce rămâne înse celui calumniat? El rămâne om vestit înaintea lumii, dar onórea cetățenescă nu i-o restituie nime. El cercă a se desvinovăți și a se rehabilita pe aceea-și cale, pe care a fost ponegrit. Înse diarul respectiv îi refușă desmintirea cerută și își susține calumnia, chiar și după ce cercetarea ofi-

ciósă a dovedit lipsa totală de temeiu a scirii date de el.

Ce rămâne deci celui calumniat? Trebuie să pornescă proces împotriva diarului, trebuie să se espună la o serie întregă de agitațiuni sufletesci, trebuie să-și facă o sumedenie de cheltueli. Și tóte aceste pentru ce? Ca eventual jurații să-l absolve pe acusat și să lase astfel pătat numele unui cetățen loial.

Étă cari sunt fructele libertății de presă! Étă unde duce celebra libertate proclamată de revoluția francesă!

Este într'adevăr revoltător cinismul, cu care presa modernă nesocotesce cele mai elementare concepte de morală. Și este și mai revoltător libertinismul, ce se concede bandeii aceleia de tâlhari, ce se grupéză în jurul acelor foii.

Purtarea acusaților din procesul dela Bocsig, în a căror frunte se află cunoscutul deputat Horváth Gyula, a fost atât de cinică și impertinentă, încât la oene, ér nu la câteva zile de arest ar fi trebuit să fie judecați.

O repețim: procesul dela Bocsig a desvilit într'o lumină într'adevăr drastică și hidosă abuserile diaristice moderne și a indignat pe toți ómenii de bine.

Și totuși ce a trebuit să vedem?

A trebuit să asistăm la un spectacol din cele mai dureroase și mai rusinătoare pentru noi: înțelegem fasiunea și purtarea martorului Augustin Lauran.

Ne dóre adânc, dacă suntem siliți a ne ocupa de persoane. O facem tot-

deuna cu mare forțare morală. Dar angajați cum suntem în serviciul bisericii, nu putem retăcé réul, orî din ce parte ar veni.

Tribunalul, martorii toți, între cari și fostul ministru de interne Hieronymi, au recunoscut patriotismul poporațiunii române din Bocsig și a parochului.

Și atunci vine domnul canonic Lauran, și își ține un panegiric al virtuților sale cetățenesci, patriotice și dinastice. Președintele îl face atent, că asta nu se ține de obiect, deși e lucru tare frumos a fi bun patriot. Domnul Lauran înse nu-l slăbesce, ci esplică tribunalului, că un bun catolic numai bun patriot póte fi, și apoi închie recomandând acuatorului, să-și retragă acusa și să-și ierte pe acusați.

Ei bine, purtarea asta a revoltat. Tótă lumea românescă a vécut în purtarea domnului canonic o insinuare în sus cu scopul de a se recomanda pentru episcopie.

Noi nu voim a admite corectitatea acestei presupunerii. Noi despre caracterul preoțesc al domnului canonic avem mai favorabilă părere. Dar cu tóte aceste întrebăm: este permis unui preot unit a da ansă la asemenea presupunerii, cari între actualele jurstări nu pot fi privite ca lipsite de fundament? Nu vede domnul canonic, ce destrăbălare ar urma în biserică, dacă ar fi permis a se folosi de asemenea mijloce pentru a ajunge la cutare poziție?

Ce lipsă a fost, ca să spună dl

Feuilleton.

Torquato Tasso.

În 25 Aprilie s'a închiat 300 de ani, de când a murit în Roma Torquato Tasso, pe care Italianii îl înșiră între poeții săi în al doilea loc îndată după Dante Alighieri. Dar auctorul „Ierusalimului eliberat“ întocmai ca și cel al „Comediei divine“ nu a rămas numai al Italianilor, ci s'a făcut proprietatea tuturor națiunilor civilizate, și religiozitatea adâncă, de care sunt pătrunse aceste două epopee, a făcut, ca auctorii lor să fie cu drept cuvint mai ales mândria bisericii catolice. De aceea suntem îndreptățiți a dedica la centenariul al treilea al morții lui Tasso acestui poet câteva șire.

Torquato Tasso s'a născut în anul 1544 în Sorrento. Tatăl său Bernardo Tasso a stat în serviciul principelui de Salerno. Când acesta acusat, că ar fi luat parte în o conjurație, a cădut la împératul Carol V în disgrăție și a trecut în serviciul regelui Franței, Bernardo Tasso înca a trebuit să-și părăsescă patria și s'a aședat cu fuii săi Torquato mai întâiu în Roma, apoi în Bergamo, în Pesaro, în

Veneția și în Boiogna. În anul 1563 a intrat Bernardo Tasso în serviciul ducelui de Mantua, și Torquato a putut să petrecă câțiva ani în Padua introducându-se acolo în cunoștința temeinică a arților frumoase, a iurispudnței, a filosofiei și a teologiei. Înse chemarea lui a fost arta poetică. Fiind de optsprezece ani a publicat el epopea „Rinaldo“, și întregă Italia a primit-o cu entusiasm.

Epopea acesta romantică Tasso o dedicase cardinalului Luigi d'Este. Acesta a chemat pe tinerul poet în 1565 la Ferrara. Aci a petrecut Tasso la curtea ducelui de Ferrara Alfonso, a fratelui cardinalului. În anul 1572 a intrat Tasso în serviciul ducelui Alfonso.

La începutul anului 1573 a scris Tasso drama sa pastorală „Aminta“. Muratori dice despre e. că printr'insa Tasso a răpit următorilor sperarea de a-i întrece, érá criticul sever Parini a declarat, că drama acesta este în literatura italiană modelul cel mai nobil cu privire la curățenia limbii și la eleganța stilului. În acela-și an la Pasci a fost esecutată „Aminta“ cu splendóre mare la curtea din Ferrara și a fost primită cu plăcere foarte mare. Una dintre surorile ducelui, Lucreția,

măritată după principele de Urbino, l-a chemat la sine în vila sa Castel Durante și l-a încercat cu daruri principesci. În anul 1574 s'a dus Tasso cu tótă curtea din Ferrara la Veneția spre a saluta pe regele Enrie III, carele se întorcea din Polonia érá în Franța. S'a aranjat în Veneția serbători mari. Aci s'a vedit deja aplicarea nefericită a poetului de a nu se puté sătura de omagii, de a-și închipui, că ómenii nu-l bagă în samă, de a-și închipui, că ómenii îi sunt inimici și trădători. Pentru că în Veneția în învăluia solemnităților ómenii nu l-au băgat de ajuns în samă, pe el l-au cuprins frigurile. În torcându-se în Ferrara a terminat Tasso în 1575 epopea sa „Goffredo“, —așa și-a numit el mai întâiu epopea sa „La Gerusalemme liberata“. Dar în loc să simțescă bucurie, pentru că a terminat opera acesta clasică, el în urma criticeii, cu care l-au întimpinat-o mulți erudiți și poeți italieni, a cădut din ce în ce tot mai mult într'o stare bolnavă iritaciósă.

Ducele îl întimpina cu multă considerare, îl încunjura cu o viață fără de nici o grije, l-a pus, să-și cetescă epopea „Goffredo“, érá principesa Lucreția a făcut asemenea și l-a încercat cu tot felul de distincțiuni. Tasso

canonic, ce bun patriot e, când asta nu era la ordinea zilei, și nime nu o trăgea la îndoială? Ca să placă tribunalului ori mai virtos lui Horváth Gyula? Nu se gândesc domnul canonic, că patriotismul lui Horváth Gyula et consortes nu poate să fie patriotismul domniei sale? Ori dora prin mărturisirea patriotismului său a voit să dică: Eu nu sunt ca ceilalți, ca ceilalți preoți uniți? Și nu-și aduce aminte dl canonic, că nu se poate împăca cu patriotismul catolic, nici cu loialitatea dinastică arborarea stégului negru pentru Kossuth în contra mandatului espres al Escelenței Sale Episcopului Pavel?

Apoi atunci de ce folos era relevarea patriotismului propriu? Nu-i adevărat, că interpretarea ținutei domnului canonic în legătură cu episcopia Lugosului a trebuit să se ivască dela sine?

Și ce să mai dicem despre recomandarea, ce a dat-o domnul canonic acusatorului, ca să-și retragă acusa?

Din punct de vedere creștinesc? Dar n'a scos ore Domnul Christos din biserică pe vinători? Și ore Dumneșu îi iertă pe toți oamenii și nu pedepsește pe cei răi cu *eternă pedepse*?

Spiritul creștinesc se află el ore în iertarea tuturor calumniilor, în acoperirea fărădelegilor și prin iertare în promovarea răului? Domnul canonic ar fi trebuit tocmai să condamne toate abuzurile diaristice liberale și să lovască fără cruțare în demoralizarea, de care cuprinsă este presa și prin presă totă viața publică din țară. Ar fi trebuit, să le spună la acușai, ce înșamnă curățenia penei, și care este adevăratul patriotism.

N'a făcut-o înse, și rău a făcut, că n'a făcut-o.

Er noi ne-am făcut datorința cu franchetă față de cetitori, față de chemarea foii noastre și față de conștiința noastră.

Succesele cabinetului Bánffy. — Sub titlul „Veresmart“ înșiră „Magyarország“ într'un articol scris cu mult spirit succesele „strălucite“ de până acum ale cabinetului Bánffy. Etă-le:

„Pactul cu Sașii. Alegerea primă dela Nyitra. Alegerea a doua dela Nyitra. Vorbirile președintelui guvernului (Școlă estetică nouă). Cultul moralei mai înalte din viața publică (Teoremă morală nouă). Celealalte vin de sine (Școlă filosofică nouă). Vice-mareșalul de curte (Reformă de drept public). În sfârșit Vereșmortul.“

Succesul „epocal“ înșirat în locul din urmă constă în aceea, că 58 de jughere de pământ s'au deslipit din teritoriul comunei Vereșmort și s'au împreunat cu cel al comunei Újóra.

Apoi adaugă „Magyarország“:

„Asta (adecă cestiunea Vereșmortului) a format ordinea de zi a ședinței de ieri. Astăzi nu este ședință, pentru ca camera să se odihnescă de oboselile sale. Măne răspunde guvernul la interpelări. Va grai Bánffy. Mare zi; și cine scie, ce lucruri mari vom ajunge. Pe poimâne nu este ordine de zi. Ceea ce este foarte bine, de orece atunci va fi curățire generală. Trebuie să se perie cuvintarea ministrului președinte.“

Apoi spunând, cât de tare dau îndrăpț finanțele țării, împărtășește, că după o declarare oficială cauza acestui regres este „situația economică nefavorabilă“.

Ținuta guvernului față cu situația asta „Magyarország“ o caracterizează astfel:

„Situația economică este nefavorabilă, dară răul acesta guvernul nu poate să dorească a-l vindeca, pentru că aceia, cari vor să-l vindece, nu sunt oameni liberali. Era lucrul cel mai de căpetenie este liberalismul. Pără țară, trăescă liberalismul! Și asta e lucru nou. E cultul sublim al principiilor. Un astfel de cult pe mine mă pătrunde. Mie sublimitatea asta tragică îmi impune.“

Răsboinicul Bánffy. — În ședința din 2 a c. guvernul a pus pe un deputat, să-i îndrepte interpelarea următoare:

„1. Ce poziție ia guvernul față cu călătoria nunțiului papal Agliardi în Ungaria?

„2. Făcut-a, ori aplicat este, să faci pași corăspunzători, pentru ca neliniștea să se potolască, și dacă subversază neînțelegeri, acelea să se delătore ori cel puțin pe viitor să nu se repetescă mai mult?“

La interelația asta a răspuns Bánffy îndată în meritul lucrului după o introducere următoarele:

„Dar când el (nunțiul) a fost în Strigoniū, eu din întâmplare umblând era pe la Viena am cetit spre surprinderea mea în foaia ținuta aceea, declarația aceea, tostul acela care l-a rostit nunțiul papal în Strigoniū. Mai apoi — petrecând încă tot în Viena — am primit scire tot priu foit despre întâmplările acelea, despre declarațiile acelea, cari s'au întâmplat aici în Budapesta, și mai târziu întorcându-mă la Budapesta am primit și nemijlocit informație despre unele fapte ale lui, pe cum și despre visita lui dela Oradea mare. Și deși preste tot nu mă simt îndreptățit la aceea, ca să ridic acusa directă împotriva nunțiului, fie în respectul faptelor lui, fie în al cuvintelor lui modul, timpul, pășirea, raportul, cari l-au însoțit la toate prezentările lui, totuși mă făcut asupra mea acea impresie, că el a trecut preste granița aceea, carea îi competa lui ca reprezentantului unei puteri externe cu privire la afacerile noastre interne; căci, onorată casă, nu se poate face deosebire între nunțiul papal și între reprezentanții și delegații statelor străine.

„Și deși nu suferă îndoială, că sfera de drept, sfera de activitate și competența Curiei romane în cele spirituale se estinde preste catolicii din patrie, acest drept și această sferă de dispunere între nici un fel de împrejurări nu poate Sfintul Scaun, Pontificele Roman să le deprindă prin aceluși nunțiū, pe care-l trimite în singuraticele țări ca delegat. Deprinderea acestei sfere de drept și a contactului în cele spirituale este satorită în dreptul nostru public și este de pusă în mâna principelui primat.

„Între astfel de împrejurări deși nu

cu toate acestea nu se mai simția bine în Ferrara. A cerut deci dela ducele, să-i concedă a călători la Roma. Aci a ajuns într'o dilemă. Cardinalul Medici i-a făcut adecă ofertele cele mai strălucite, pentru ca să-l lege de sine și de familia ducilor de Toscana. Tasso câtva timp nu scia, ce să facă, să primescă ofertele acestea, ori să rămână credincios ducelui Alfonso. În sfârșit a învins într'nsul simțemintul de recunoștință, și el s'a întors preste Florența la Ferrara. Aci ducele și surorile lui Lucreția și Leonora l-au primit era cu bunăvoință și onore.

Înse nici considerarea cea mai deosebită a familiei ducale nu a putut să-i înveselească petrecerea în Ferrara. La chinurile de sine însuși de până acum s'a adaus și scrupul religios, temerea, ca nu cumva în scrierile sale să fie suspect de eresă. În Bologna auctoritatea competentă în lucruri de acestea a declarat scrierile lui de deplin dreptcredinciose. Dar el nici așa nu a putut să scape de temerea aceea. Se vedea din ce în ce tot mai mult, că poetul vrednic de compătimire a devenit prada unei bôle sufletesci, carea une ori se potența până la furie. Odată a năvălit cu pumnalul asupra unui servitoriu al principesei Lucreția. Ducele vedea, că o persoană, carea primejduesce viața altora, are să fie izolată, și a dispus decă arestarea lui Tasso, dar cu o cale a ordinar și medicilor, să-l supravegheze. Înse toate au fost zădar-

nice: Tasso declară pe medicii de tot atăția invențatori și dișe ducelui în față, că acesta e nebun. Fără de veste părăsi Tasso Ferrara și se duse la soră-sa în Sorrento. Acolo îl apucă pocăința, dar răspunsul la rugarea lui de a fi reprimat la curtea din Ferrara a fost cât se poate de rece. El a mers acum la Roma și acolo ruga pe totă lumea, să se întrepună pentru el la ducele Alfonso. Acesta pe urmă i-a conces, să se întorcă la Ferrara, dar sub condiția, ca Tasso să se dea pe mâna medicilor și să înceteze cu vorbele lui cele fără de minte despre tradare și persecutare, căci la din contră nu se va interesa înzădar de el, ci-l va esila din țara sa.

Tasso s'a și întors în Ferrara, și ducele l-a primit prietinos, pentru ca să vadă, cum clientul lui din nou îl părăsesce în scurtă vreme. Cu toate acestea un cardinal i-a fost mijlocitoriu la ducele, ca să se potă întorce era în Ferrara. Când a sosit acum Tasso acolo, chiar decurgeau pregătirile pentru cununia ducelui cu Margareta de Gonzaga. El în urmare nu a putut să primescă îndată audiență la ducele și la surorile lui. Atunci Tasso răpit de mânie a numit pe ducele și curtea lui o bandă de hoți. Numai asta mai resta. Ducele a dispus, ca nefericitul furibund să fie aședat într'un spital. Asta s'a întâmplat în anul 1577. Directorul spitalului era un contrariu al lui Tasso, și acesta a avut deci acolo parte de o tractare aspră și nevrăduică.

Ducele firesce că nu scia despre asta nimica. În 1580-l-au dat în spital o locuință mai vrednică de el, înse el mai apoi avu atacuri de furie, în cari vedea prin aer hoți, năluce și flacări. Când sôrtea nefericitului poet a devenit notorie, pe toți i-a cuprins compătimirea, și din toate părțile sosiră la ducele rugări, pentru ca el să dea lui Tasso libertatea. Între alții s'au întrepus pentru el marele duce de Toscana, ducele de Urbino, cardinalul Albano, Papa Gregoriū XIII, împăratul Rudolf. În sfârșit a succes ducelui de Mantua, să esopereze dimiterea poetului așa, că a garantat pentru el la ducele Alfonso. Pe Tasso îl primiră acum în Mantua în chipul cel mai prietinos și mai onorific. Dar răul nu i-s'a curmat de tot. Și după aceea încă îl cuprindea din când în când melancolia și îl chinuiau născociturile fantasiei. El nici după acesta nu a aflat pace nicăiri, deși pretutindenea îl întâmpinau în mod distins și-l ajutau în totă privința. Așa în Roma și în Neapol. După ce cardinalul Ipolit Aldobrandini s'a urcat în scaunul pontifical cu numele Clemente VIII, Tasso a ascultat de invitarea lui și s'a aședat în Roma. Papa i-a assignat un salariū însemnat și a hotărît, să-l încoroneze pe Capitol cu solemnitate întru poet. Solemnitatea asta avea să se sevârșescă cu mare strălucire în primăvara anului 1595. Tasso a sosit în Roma în Novembre 1594 și acolo a locuit mai întâiu în mănăstirea Olivetanilor dela

aptul, deși nu intenția, dar totuși apariția pare a subversa în tot cazul aceea, că nuntul papal Agiardi poate fără de intenție a trecut sfera sa de drept și de activitate.

„Asta e părerea mea, onorată casă, asta e părerea guvernului, și guvernul în conțelegere cu ministrul comun de externe, carele în privința asta și-a însușit punctul de vedere al guvernului, guvernul pe cale diplomatică, prin mijlocirea ministrului comun de externe a și exprimat la Sfințitul Scaun părerea asta a sa, întâi pofind deslușire, apoi pofind, să se iea spre știință, că fapta asta are apariția amestecului în afacerile interne.“

Dacă Bánffy n'are idee despre sfera de competență a Sfințitului Scaun asupra catolicilor din Ungaria, vina nu o poartă nuntul.

Orî care om cu minte poate să știe, că Papa nici după declararea acesta războinică a lui Bánffy nu va înceta a îmbărbăta pe catolicii din Ungaria la apărarea credinței sale și a drepturilor bisericii catolice, sau după conceptul lui Bánffy nu va înceta a se amesteca în afacerile interne ale Ungariei.

Și atunci ce ar trebui ore să urmeze? Întreruperea legăturii diplomatice între Sfințitul Scaun și între Ungaria? La acest războiu observă o foie ungușcă liberală: „Bismarck a putut să învingă Franța, dar Roma n'a putut-o să o învingă. Mai bine să nu fie războiu, decât să se închie pacea în Canossa.“

Orî dóră se va duce Bánffy? Asta ar fi alternativa cea mai posibilă.

De altmintrea pe contele Khuen-Hédervary Maiestatea Sa l-a chemat la Viena. Bannul a călătorit de-a dreptul la Viena și nici n'a conferit cu bărbatul guvernului unguresc. Pe cum vor unii să fie informați, călătoria banului stă în legătură cu dimiterea apropiată a cabinetului unguresc, spre ce vor servi de cauză actele de violență sevârșite la alegerea din Nyitra.

Revistă bisericescă.

Roma.

Preotul rusesc Tolstoi, trecut la religionea catolică, de câțva timp ăra petrece în Roma. El voesce a-și dedica

activitatea sa în scopul reunirii bisericii orientale cu cea occidentală. Convertitul preot va rămâne câțva timp în mănăstirea basilitană „Grotta Ferrata“ spre a se pregăti pentru cariera de profesor la școala, care o va înființa Sfinția Sa Leo XIII în Constantinopol.

Un apostol zelos al unirii Anglicanilor cu biserica catolică este Lordul Halifax, convertit dela anglicanism. El a fost primit de Papa în audiență și în 26 Aprilie s'a rentors în Anglia spre a-și continua misiunea apostolică.

În 25 Aprilie Sfinția Sa după ce a celebrat s. Liturgie, a primit în audiență pe 300 peregrini italieni, cari călătoresc în Palestina.

Aniversarea a 300-a a morții celebrului poet Torquato Tasso s'a serbat cu mare solemnitate.

Anglia.

„Pol. Corr.“ este informată, că în poporul angles a făcut o adâncă impresiune enciclica Papei pentru unirea bisericii anglicane. Opiniunea publică încă se exprimă foarte favorabil despre enciclică. Mai toate foile anglese mai de valoare se ocupă cu de-amănuntul de enunțările Sfințitului Părinte și în unanimitate recunosc, că acele enunțări sunt pătrunse de un înalt spirit creștinesc și de o profundă simpatie pentru națiunea anglesă. Leo XIII este deplin convins, că cuvintele sale vor afla resunet la Ritualiști, cari inclină spre catolicism, și că în toți va întări bunăvoința manifestată față de biserica catolică și până acum în cercurile societății înalte a Angliei. Chiar și unii episcopi anglicani au întimpinat cu deosebită bunăvoință enciclica Papei. Așa p. es. episcopul anglican din Worcester a salutat cu bucurie enciclica și a dispus, să se facă rugăciuni publice pentru unirea tuturor Anglesilor în aceea-și credință.

Revistă politică.

Afaceri interne.

Camera deputaților a debătut în 26 Aprilie nuntul casei de sus cu privire la primirea proiectului de lege despre libertatea religioasă. Pe cum scim, din acest proiect s'a omis cu totul capitulul III (despre neconfesionalitate), și guvernul și majoritatea casei de sus a votat în a 3-a cetire proiectul și modificat. De atunci încôce ministrii și-au schimbat planul și în dietă susțin proiectul întreg fără omiterea neconfesionalității. Referenții Bessenyei și Veszter recomandă proiectul în textul original. Szápáry Gyula își renoesce propunerea făcută, când s'a debătut recepțiunea Jidovilor. Exministrul Csáky, provocatorul nefericitelor reforme, de nou s'a sculat întru apărarea lor fără de a aduce vre-un argument nou, ci numai tot cele vechi și tocite.

Polonyi primesce capitulul 1—6, cari exprimă mărețul principiu al libertății religioase. Proiectul enunță, că fiecare cetățen poate profesă ori ce credință, care nu vine în colisiune cu moralitatea și cu legile țării. Întrébă înse, ce liberalism e acela, că dreptul, ce-l dă legea și celui din urmă paria, acel drept nu-l dă regelui Ungariei și moștenitoriului de tron, cari în virtutea legii trebuie să urmeze credința și doctrina bisericii catolice, singure mântuitoare? Dice, că mulțimea confesiunilor permise de lege va mări confusiunea. Aserțiunea ministrului de culte, că ordinațiunile ministeriale date din încredințarea legislativei ar ave valoare de lege și nu s'ar pute schimba decât pe cale legislativă, o respinge. Neconfesionalitatea nu merită, ca guvernul să espună proiectul pericolului de a fi releptat în casa de sus.

Contele Battyányi Tivadar provocă guvernul, ca principiul de libertate și egalitate să cerce a-l validita nu numai în cestiunile religioase, ci și la alegeri. Dar ce observă? Acolo, unde se încep interesele guvernului, încetă ori ce libertate, ori ce egalitate de drept. Guvernul dice, că voesce pacificarea, dară mijlocele, de cari se folosește, duc la contrariul. Presa mercenară de ani înjură și insultă pe preoți și reuniunile catolice. Urgiteză autonomia catolică și se alătură la propunerea lui Szápáry.

Sâmbătă s'a continuat desbaterea asupra „libertății religioase“. În numele Kossuthiștilor guvernamentali a vorbit cu însufletire Kiss Albert dicend, că protestanții sunt amicii libertății și primesc proiectul.

Horánszky polemizând cu Csáky dice, că este amic al libertății religioase, dară Csáky a mers mai departe și creând secta neconfesionalilor a deschis pórta anarchismului religioas. Primesce propunerea lui Szápáry.

Ministrul de culte Wlassics protesteză în contra identificării neconfesionalității cu ireligiozitatea; amintesce despre produsele de presă, cari agită poporul în contra reformelor guvernului, și promite a urmări pe auctoriilor lor pe calea judecătoriei de presă. Lui Batthyányi îi răspunde, că cestiunea autonomiei catolice și a congruei se apropie de resol-

biserica Sta Maria Nuova, ăra apoi, după ce sănătatea îi scădea din ce în ce tot mai mult, s'a mutat pe înălțimea Ianiculului la aer curat în mănăstirea Ieronimiștilor dela biserica St. Onofrio. Acolo îi grija cu multa iubire, și el nu ducea lipsă de nimica. Cu toate acestea îi scădea sănătatea tot mai tare, ăra în 25 Aprilie 1595 l-au găsit mort în locuința lui. Pe masă au găsit o epistolă adresată prietenului său Antonio Constantini, în care îi împărtășia presimțirea morții sale. În ziua următoare ar fi fost, să se sevârșescă încoronarea lui solemnă.

Se vorbesce și scrie de multe ori despre aceea, că lumea întimpină pe poeții cei mari și preste tot pe ămenii geniali cu ignorare și cu nerecunoștință, până când ei sunt încă în viață. Lui Tasso asta nu i-se potrivește. El din contră a fost aprôpe desmierdat din partea ămenilor, și când a ajuns în nefericire, ămenii totdeauna l-au sărit într'ajutoriu. Nu disgrazia ămenilor a cauzat nefericirea lui Tasso, ci mai virtos slăbiciunile caracterului lui, aplicarea lui nefericită la melancolie și fantasia lui cuprinsă de iritare bolnăvicioasă.

Opul cel mai de frunte al lui Tasso, „La Gerusalemme liberata“, ne representă lupta uriașă a Apusului creștin în contra Islamului, lupta aceea, pe carea apusenii au întreprins-o mișcați de motivele cele mai nobile și conduși de scopurile cele mai sublime.

Tirabosche scrie despre Tasso: „Istorisirile lui Tasso îmi plac, mă desfăteză, mă seduc, așa de pline de farmec sunt ele, așa de rotunzite și desevarșite sunt ele în totă privința. Tasso este un pictor, care esecutează și amănuntele cu eleganță și cu totă fineț și deplinirea, ce poate să se poftescă. — Dacă Apollo voină, să-și arete întru mine puterea sa, s'ar hotărî, să mă facă poet, eu l-aș ruga, să mă facă asemenea lui Tasso.“ Mariotti, celebru în istoriografia literaturii, scrie astfel: „Înaltul spirit al lui Tasso pare a nobilita tot, ce atinge. Geniul lui nu se obosese nici când. Totdeauna păstrându-și demnitatea, totdeauna fiind consecuent, totdeauna fiind stăpân preste obiectul său, privesce el cu liniște voișă, cum înainteză opul său. Caracterul lui cel gingaș, melancolic, cavaleresc respiră din tot șirul poesiei lui. Stilul lui totdeauna îi cade bine omului, versurile lui undulează ca valurile mării liniștite.“

Cel ce voesce să înțelegă și să pătrundă bine arta lui Tasso și doresce a fi purtat de sublimitatea ei, acela trebuie să-și însușescă și vederile poetului și să-și însușescă convingerea credinței catolice. Tasso a fost el însuși catolic atât în teorie cât și în totă viața sa, și așa și nemuritoria lui epopee este concipiată în sens catolic și pătrunsă de spirit catolic.

vire. (De mult se tot apropie, și tot nu mai sosesce la rezolvire.)

Camera cu majoritate de voturi respinge propunerea lui Szápáry și primesce proiectul în totă întregitatea lui.

Apoi interpelază Molnár József în chestiunea băncii, Holló Lajos cu privire la alegerile municipale, érá Meszlényi și Apponyi Albert cu respect la înființarea postului de mareșal de curte magiar. Interpelările se străpun la ministrii de resort.

Luni s'au întrunit deputații dietali la ședință numai după 11 ore, au verificat protocolul ședinței precedente și au luat spre sciință câteva rapoarte, după aceea s'au împrăștiat ne mai având de lucru. Marți n'au ținut ședință. Activitatea dietei e de tot sterilă, din cauză că guvernul nu are gata nici un proiect de lege, pe care să-l prezente la dezbateri.

Proiectele de lege despre recepțiunea Jidovilor și libertatea religioasă se vor dezbate în casa de sus în 13 și 14 a. c.

România.

În camera română după feriile Pașcilor s'a început dezbateri asupra legii minelor, care lege timp îndelungat ține țara în agitație. Partidul național-liberal a combătut legea acesta ca periculoasă nu numai în senat și în cameră, dar și în presă și în întruniri publice. Vădând deputații liberali-opoziționali, că nu pot împedea votarea ei, în 29 s'au retras atât din cameră, cât și din senat. Pe cum aflăm din „Timpul“, dl C. Stoicescu la cameră și dl D. Sturdza la senat au declarat în numele opoziției, că deputații și senatorii liberali se retrag din parlament, „pentru că guvernul modifică constituția pe cale de legi ordinare“. Conservatorii disidenți contrari legii minelor nu s'au retras. De toți s'au retras 39 deputați.

În senat la declarația dlui D. Sturdza a răspuns ministrul de externe dl Al. Lahovari dicând, că a vota legi, cari nu plac minorității, nu înseamnă a călca constituția. Liberalii contestând dreptul majorității de a face legile așa, după cum îi dictează conștiința și convicțiunile ei, contestă esența chiar a regimului constituțional. În cameră dl C. Arion constată, că declarațiunea minorității e surprinzătoare, de-orece ea a avut deplină libertate la dezbateri legii. Retragerea opoziției cu 8 zile înainte de a se închide ultima sesiune a camerei o califică de o operă puțin serioasă.

Camera a continuat dezbateri legii minelor și a primit-o întrégă.

Retragerea opoziției din parlament va avea de urmare agitațiunii mari în țară.

Sérbia.

Regele Sérbiei a numit de președinte al scupcinei pe fostul ministru Nicolaevici, érá de vicepreședinte pe deputatul Paulovici. Deschiderea solemnă a scupcinei s'a întâmplat în 25 a. l. tr. În discursul de tron dice regele, că motivul, pentru care a schimbat în anul trecut constituțiunea, este dorița de a liniști patimile politice și de a restabili în țară liniștea și ordinea. Regele își exprimă deplină încredere în guvern, ac-

centuează necesitatea statorniciei în afacerile de stat și recomandă scupcinei, să se ocupe mai ales de chestiunea financiară. După acestea regele spune, că anul trecut cercetând curțile domnitoare din Austro-Ungaria, Germania, Turcia și pe președintele republicii franceze, pretutindenea a dat de simpatii față de poporul sérbesc.

Adresa scupcinei către regele este o parafrasă a discursului tronului; amintesc expulsarea violentă a părinților regelui și o declarație de o rușine pentru Sérbia; camera promite a sprijini pe suveran în năsuința de a consolida statul.

Comisiunea centrală a clubului liberal din Belgrad a provocat din Niș pe deputații liberali ai scupcinei, să-și depună mandatele, dară 30 din aceștia s'au prezentat la regele declarând, că nu vor asculta de comisiunea centrală, ci vor continua să sprijinască politica regală. Radicalii, — pe cum se anunță, — éráși încep a-și deprinde opera de subminare în țară.

Asia.

În Orient se tot incurcă lucrurile. Armata și poporul chinez nu aprobă umilitoriul tractat dela Simonoseki. Lui „Times“ i-se depeșeză din Hong-Kong, că în Formosa s'au produs grave turburări, soldații chinezi au masacrat pe generaliilor, și abia a succes gardei guvernatorului, să înfrine pe revoltați; situația străinilor e de tot penibilă.

Rusia, Franța și Germania au protestat contra pactului japonez. La acest protest Iaponia se dice că a răspuns, că dacă ar ceda la cererile puterilor europene, s'ar espune la insurecțiunea poporului japonez, care îmbetat de învingerile armatei sale nu ar pute consimți la concesii.

Puterile europene înse nu se vor spăria de acest răspuns. Acesta o putem deduce din tonul foilor oficiose ale respectivelor puteri. Foile rusești protestează toate contra anexărilor teritoriale ale Japoniei pe continentul asiatic și contra atitudinii Angliei.

„Nordd. Allg. Ztg“ aprobă demersul guvernului germân în interesul politicii comerciale a imperiului. Oficiosa parisiiană „Tems“ scrie: „Pacea dela Simonoseki permite Japoniei de a confisca puterea Chinei în favorul său. Acesta ar însemna o completă perturbare a echilibrului în extremul Orient și o gravă violare a dreptului puterilor învecinate cu China. Cabinetele din S. Petersburg, Paris și Berlin au cunoscut pericolul și au desfătuat pe Japonia dela o atare purcedere.“

Probabil, că puterile interesate vor aduce lucrul acolo, ca tractatul dela Simonoseki să se revadă și modifice în un congres, cum s'a făcut cu tractatul închiat între Rusia și Turcia, care s'a revădit în congresul dela Berlin.

Corespondințe.

Orlat în Aprilie 1895.

Mult Onorată Redacțiune!

Învătătorii grănițarești și greco-catolici din comitatul Sibiului, înțelegând glasul timpului, care ne îndemna, să dăm bărbătesce

înainte, am înființat acum sunt 3 ani „reuniunea învățătorilor greco-catolici din comitatul Sibiului“, care împreună cu adunarea generală constituantă a ținut deja 4 adunări generale.

Cea din urmă a avut loc în frumosul edificiu al școlii greco-catolice din Sibiu Duminecă în 21 l. c.

Fiind înse prevădute în statute pentru înmulțirea fondului reuniunii și ședințe literare, serate declamatorice-musicale etc., adunarea generală ținută în Vestem a decis, să dea o astfel de serată musicală-declamatorică cu ocaziunea adunării generale din acest an.

Cu aranjarea acestei serate, cu instruirea corului etc. a fost însărcinat un comitet în frunte cu dl teolog absolut și învățătorul greco-catolic în Sibiu Ilariu R. Banciu, care s'a achitat în mod mulțămitoriū de această datorință grea, dar onorifică.

Serata s'a ținut în presera adunării generale în pavilionul din grădina Hermann (Hermanns-Gaten). Cântările în patru voci și declamațiunile au reușit destul de bine. Petrecerea cu joc, care a urmat, încă a decurs în deplină veselie; a fost și ceva venit material. De mai mare momentositate înse socotim a fi rezultatul moral, ce l-am obținut prin aceea, că ne-am afirmat și în privința socială și încă chiar în Sibiu, nișuind în chipul acesta a ne încrede tot mai mult în puterile noastre și convingându-ne tot mai mult, că e necesar a ne cultiva pe toate terețele vieții, dacă e, să putem influența în mod cât mai binefăcătoriū asupra poporului.

Laudă și recunoștință i-se cuvine pentru succes în locul prim domnului Ilariu R. Banciu, în locul al doilea coriștilor și declamatorilor.

În deosebi ne exprimăm și pe această cale mulțămirea noastră sinceră gentilei domnișore *Olimpia Neagoe*, care a avut bunăvoința de a acompania la pian pe domnul Banciu cu ocaziunea celor două soluri cântate de domnia sa, prin ce stimabila domnișora a ridicat foarte mult nimbul seratei noastre.

Și acum să revin la adunarea generală a III-a, care, cum am amintit mai sus, s'a ținut în 21 l. c.

Conform programului deja publicat în „Unirea“ adunarea s'a început la 9 ore a. m. cu invocarea Spiritului sfânt, după ce Prea Onoratul domn protopop *Ioan V. Rusu*, invitat la ședință prin doi delegați ai adunării, a binevoit a veni în mijlocul nostru, a ne da la tot pașul sfaturi și îndrumări binevoitoare, cum și a ne încuraja și entuziasma pentru împlinirea chemării noastre, nedepărtându-se dintre noi până la sfârșit, adecă până la 2 ore d. a., și astfel dând dezbateriilor o față serbătorască, la ce a contribuit și prezența onoratalui domn cooperador parochial din Sibiu *Nicolau Togan*, care încă se interesază foarte mult de propășirea reuniunii noastre.

După invocarea Spiritului sfânt președintele Romul Simu a deschis adunarea prin o cuvintare despre datorințele învățătorilor.

Aici s'a făcut o mică abatere dela program, constatându-se din partea Prea Onor. domn protopop, cari învățători sunt înscriși la fondul de pensiuine, și dându-ne o mulțime de inviațiunii neînucjurat de lipsă cu privire la legea de pensiuine.

Apoi s'au cetit rapoartele: al comitetului, al casariului și al bibliotecariului, și s'au ales comisiunile de lipsă pentru înlesnirea esecutării ordinii de di.

Din aceste rapoarte se vede, că reuniunea se desfășoară cu hărnicie înainte în toate privințele, cultivându-se membrii ei prin conveniri și staturi reciproce și prin înființarea unei frumoase biblioteci, ale cărei cărți nu le umple încă, ci se cetesc, mai departe prin întemeierea unui fond al reuniunii, și prin un fel de emulațiune nobilă întru lucrarea de teme teoretice și practice, cum și în alte multe direcțiuni.

Temele teoretice, lecțiunile practice și discușiunile asupra acestora au dovedit, că învățătorii din an în an pătrund tot mai mult în tainele chemării lor și că devin tot mai capabili de destinațiunea lor, ceea ce trebuie să ne umple de cea mai curată bucurie. În deosebi temele „Dădarea școlărilor la activitate de sine” de domnul Valeriu Florian, și „Ce studii și cum să se propună în școlile de repetițiune?” de Romul Simu sunt două operate lucrute cu multă îngrijire și pătrundere.

Vrednic de laudă este și zelul, cu care domnul Ioan Popescu și-a dezvoltat tema: „Cum se dezvoltă simțământul național în școli?”

Prelegeri practice de model au ținut cu elevii școlii din Sibiu domnul George Dănilă „despre amfibii”, George Săbău „despre arbori” și Manase Ciungariu despre „lupta dela Selimbar”, în urma cărora s-au început controversele asupra succesului prelegerilor. Îți era mai mare dragul, să-ți ascuți pe învățători discutând cu pricepere și fără patimă aceste chestiuni de mare interes pentru cultivarea proprie și pentru îmbunătățirea metodelor. În program a fost luat și următorul punct: „Ce cărți a cetit fiecare învățătoriu din bibliotecă reuniunii, și ce se cuprinde preste tot în acelea?” Cele mai distinse lucrări relative au fost a președintelui și a tinerului inv. din Șaldorf Elie Câmpean, care promite mult pentru viitorul.

Diua de azi a fost destinată și pentru împărțirea a două premii: o coșniță mobilă de stupi în preț de 4 fl., și istoria lui Mihaiu Vodă Viteazul de Nicolae Bălcescu cu 2 fl.

Coșnița i-s-a ascris președintelui Romul Simu. Acesta înse a renunțat în favorul altui membru, care are de cuget a se ocupa cu stupăritul rațional, și astfel i-s-a acordat inv. din Racovița George Dănilă, care până acum s'a ocupat numai cu stupăritul în coșnițe vechi. Er cu istoria de Bălcescu s'a premiat domnul Valeriu Florian tot din Racovița.

S'a discutat și chestiunea înființării unei reuniuni de stupărit, la ce a dat ansă o scrisoare a zelosului domn preot Ilie Câmpean din Varviz, și s'a decis, că de o cam dată toți membrii reuniunii noastre să se facă membri ai reuniunii agricole din comitatul Sibului, ca în modul acesta să ajutăm o instituțiune de cel mai mare interes pentru popor, să avem ocaziune de a ne înmulți cunoștințele și esperințele și pe terenul economic, cum și de a deveni mai capabili de a sta poporului la dispoziție cu sfatul și cu fapta în privința celei mai ardețore chestiuni pentru plugariu.

S'a făcut după aceste alegerea oficialilor și comitetului pe un nou period de trei ani, fiind reales de președinte domnul Romul Simu, er de vicepreședinte a fost ales domnul Valeriu Florian, de secretariu dl George Săbău, de bibliotecariu dl Ilariu R. Banciu și de casariu dl Ioan Stoia. Și cu aceste adunarea s'a închiat.

Constatăm cu cea mai profundă recunoștință, că mari merite și-a câștigat pentru

reuniunea noastră domnul profesor și bibliotecariu al Academiei române din București Ioan C. Bian, care a mijlocit dela Academie o multime de opuri de mare valoare pentru reuniune, și care an de an nu-și uită de noi, ci ne trimite câte ceva, parte din lucrările sale, parte din ale Academiei, ca unul, care e pătruns de dorul de a ne vedé ridicându-ne, ca unul, care cunoșce neceasurile noastre ale învățătorilor, cum și importanța reuniunilor învățătoresci și a bibliotecelor acestora.

Îl asigurăm, că semința o aruncă în pământ bun.

Ar mai fi multe lucruri demne de amintit. Dar închei mulțămind și pe această cale Prea Onoratului domn protopop Ioan V. Rusu, care fi pörtă reuniunii un interes atât de viu, dar cu care se și pöte mândri, fiind ea, pe cum credem, neîntrecută de nici o reuniune gr. cat. din Archidieceasă.

Correspondentul.

Invitare.

Reuniunea Pompierilor Voluntari din Blaș își ia voe a invita pe P. T. public din loc și jur la serbarea sünțirii stégului söu, care se va sevărși la 12 Maiu a. c.

Programul festivităților:

1. În 11 Maiu s'era la 8 öre reprezentațiune teatrală dată de membrii reuniunii cu concursul mai multor dömne și domnișöre. Se va reprezenta piesa: „Lipitorile satului” de Vasile Alesandri.

Prețurile de intrare: locul I. 80 cr; II 60; III 40 cr; pentru studenți 30 cr.

2. În 12 Maiu la 8 öre dimineața se va da signalul de adunare la depoul Reuniunii, de unde se va face plecarea în corpore la locuința comandantului suprem spre a lua stégul, și cu el în frunte mergerea la s. biserică.

3. După sevărșirea sünței liturgiului va urma sfiuțirea solemnă a stégului, cu care ocaziune se vor bate cuiele în stég.

4. După sünțire esercițiul de stins cu membrii Reuniunii; apoi plecare în marș triumfal la „Otel Univers”, unde va fi masă comună.

5. La 4 öre p. m. petrecere cu dans în „Grădina Comșa” din Veza (în cas de plöe la „Otel Univers”).

Prețul de intrare la petrecerea cu dans: de familie 2 fl., de persoană 1 fl.

Blaș la 3 Maiu 1895.

Comanda Supremă.

Ultima știre.

Ni-se telegrafază, că ministrul de esterne Kálnoky a desavuat hotărît pe ministrul Bánffy. Crisa e neîncunjurabilă.

Noutăți.

Din diecesa Oradei. Emanuil Dudinszki, preot în parochia gr. cat. rutenă de Leta mare, s'a numit administrator parochial în Cocod, concredeându-se administrarea parohiei de Leta în mod interinal capelanului Ioan Borlan. — Se curentază parochia gr. cat. rutenă de Leta mare cu terminul 31 Maiu st. n. a. c. — Examenul prosinodal se va ține în 28 și 29 Maiu st. n. a. c.

Din diecesa Lugosului. I. P. S. Mitropolitul Dr. Victor Mihályi și-a ținut de datorință a-și presenta și a publica decretul regesc de denumire de Archiepiscop și Mitropolit de Alba-Iulia și Făgăraș, pe cum și bulele papale în ședința consistorială ținută la 25 Aprilie. Cu ocaziunea acésta a și resignat guvernarea diecesei de Lugos în grijea Ven. Capitul catedral din Lugos. Înainte de prezentarea decretului regesc și a bulelor papale înse cu consensul și al Ven. Consistoriului episcopesc a numit pe On. Iuliu Raț,

capelan-diaconul catedralei și viconotariul consistorial, de asesor ordinariu consistorial și protodiacon al catedralei cum iure portandi cingulum rubrum, când de-odată l-a dispensat dela oficiul de secretariu referente al tribunalului matrimonial, er în locu-i în acest oficiu a numit pe On. Dr. Danil Fireza. A mai numit de parochi pe On. Avel Pop adm. par. în Ticvaniu mic, pe On. Simion Popoviciu din Racovița și pe On. Ion Bernat adm. în Riu de mori. — După ședința consistorială membrii Ven. Capitul constituindu-se în ședința cu unanimitate au ales de Vicariu capitulariu pe Reverendissimul canonic custode Petru Pop. — On. Nicolau Bolboca, fost paroch în Baea de Criș, a fost numit administrator protopopesc al Ciacovei și paroch în Petromaniu. — On. Corneliu Teaha, fost cooperador în Chizdia, a fost numit administrator parochial interinal în Liget.

Binefacere oprită. Românele din Tiur de (lângă Blaș) au oferit o multime de obiecte lucrute de mâinile lor pentru tombola de binefacere din București, dară protopretorele din Blaș, care de un timp încöce se pare a-și afla o plăcere în șicanarea Românilor din Tiur, a confiscat obiectele colectate de dna învățătoresă Făgărășan, și Marți preste 140 de muieri și fete au fost citate la prețură spre a-și reprimi obiectele oferite scopului filantropic. Tot acest protopretore iperzelos a confiscat obiectele colectate pentru tombolă în Roșia-de-Secaș. Nu cugetă d-sa, că prin acésta procedură împesce simțul iubirii deapropelui în popor și prin urmare îl demoralizează? Mai bine ar griji, să nu ne molesteze atăția cerșitorii vagabunđi în Blaș, decăt să țină în agitație continua Tiurul.

Incendiul în M. Ludoș. În 26 Aprilie izbucnind foc în palele unui econom de aici, elementul infricöșat alimentat fiind de un vînt vehement în curënd a prefăcut în cenușe 14 case împreună cu superedificatele economice, bucatele și nutrețul de vite al bieților economi români de aici. Focul i-a lăsat nu numai fără de locuințe, ci chiar și fără îmbrăcăminte și pâinea de töte zilele. Dauna, s'a constatat preste 9000 fl. Ajutorul pentru localizarea focului era neînsemnat, de-örece pompierii sunt puțini la număr și cu recuisite nesuficiente și rele, eră celalalt public a dovedit o nepăsare, ce cade sub töta critica. Așa se pare, că proprietarii caselor arse fiind toți români, antipatia și ura față de ei s'a dovedit și cu acésta ocaziune tristă. Las că și dintre al noștri unii stătează ca privitori din depărtare, la acösta înse este cauza, că gendarmii în asemenea casuri i-au maltrat pe mulți fără de nici o causă. — S'a constituit un comitet sub presiul P. O. D. protopop Nicolau Solomon spre a se colecta pentru nenorociți ajutöre din comună și din protopopiatul Ludoșului, căci lipsele aceloră sunt mari și urgente. Ajutörele din afară vor fi binevenite și cuitate pe calea publicității.

† Amalia Nistor n. Crețu. Subscriși în numele lor și al numeroșilor consăngenii cu inima plină de durere anunță, cumcă preaiubita și neuitata mamă, soră, söcră, bună și mătușe ved. Amalia Nistor n. Crețu, după scurte suferințe provödată cu ss. Sacramente ale muribunđilor în 3 Maiu a. c. la 6 öre p. m. și-a dat nobilul suflet în mâinile Creatoriului în anul al 63-lea al etății sale. Rămășițele pămîntesci se vor aședa spre vecinică odihnă în cimiteriul comun gr. cat. Duminică în 5 a. c. la 3 öre d. a. În veș amintirea ei! Blaș în 3 Maiu 1895. Aloisiu Nistor protopretor, Irina Bardosi n. Nistor, Iuliu Nistor revisor archidieceșan, Cornelia Deac n. Nistor ca fi și tice; Iuliu Bardosi inspector școl. reg., Berta Nistor n. Boni, Aron Deac prof. gima., Matilda Nistor n. Popa ca gineri și nuröri; Irina Antal ca nepötă de soră; Ambrosiu Crețu avocat, ved. Ana Busilla, Cristina Pop ca frate și surori; Corneliu, Valeria, Aurelia, Olivia, Eugenia, Coriolan și Augustin Bardosi, Eugenia și Cornelia Deac, Maria A. și Irina Nistor ca nepöți și nepöte.

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Instituțiunile calvinesci în biserica românească din Ardelu.

G.

Modulă alegerii mitropolitului.

(Continuare.)

Pre lângă Dr. Crișanul mai amintim și pe A. Treb. Laurianu, care a scris un tractat scurt despre constituțiunea bisericii românești, în care se ocupă și cu modulă alegerii mitropolitului.¹⁾

Despre constituțiunea bisericii românești se exprimă Laurianu în chipulă următoriu:

„Biserica română a suferit multe persecuțiuni și apăsări în decursulă seclor, înse cu tôte aceste ea și-a păstrat și ritulă și limba și constituțiunea până în ziua de astăzi.“

Despre sinodulă mitropolitană, care alege pre mitropolitulă susține următoarele:

„Sinodulă mitropolitană se compune din toți episcopii, toți protopopii, ună deputată mireni din fiecare episcopat, câte ună deputată preot și câte doi deputați mireni din fiecare district (tractă protopopescă) aleși în sinodele districtuale. Archiepiscopulă e președintele ordinariulă ală sinodulă mitropolitană, în lipsa luiă suplinese celă mai bătrână episcop.“²⁾

Mai departe despre alegerile la sinodulă mitropolitană vorbește în modulă acesta:

„Parochiile alegă pre deputații loră la sinodele districtuale (parochiulă cu ună mireni), sinodele districtuale alegă pe deputații loră la sinodulă eparchială (diecesană) (protopopulă cu doi preoți și trei mireni) și la sinodulă mitropolitană (protopopulă cu ună preot și doi mireni).

Sinodele eparchiale alegă pre deputatulă loră la sinodulă mitropolitană după norma prescrișă.“³⁾

Nici să fie trăită Laurianu chiar în timpurile acele, n'ar fi putut scrie mai detaliat.

La întrebarea înse, că Laurianu cu ce dovedesce lucrurile aceste, răspundem, că absolut cu nimic.

Cum a putut dară scrie totuși așa ceva?

Forțe ușor!

În mintea sa și-a fostă alcătuită ună plană de constituțiune pentru biserica românească nu după Pravilă, ci după protestanți. Și apoi așa de tare dorice realizarea planulă său, că în urmă nemi putendă deosebi dorința sa subiectivă de adevărulă istorică obiectivă, dorința s'a a începută a o considera de rezultatulă scrutariloră sale istorice. Altcum nu ne putem închipui, cum a putut elă espune constituțiunea aceea, ca pre constituțiunea bisericii românești din timpurile cele mai vechi.

Este și acésta o dovadă, unde potă să ajungă și omeii altcum luminați, dacă pre contulă judecării sănătoșe se lasă a fi conduși prea multă de simțiri.

Lui Laurianu înse îi tertămă bucuroșă greșala, căci elă a trăit în epoca aceea a literaturii noastre istorice, cândă predomina simțulă, și amă pofti prea multă, dacă amă pofti dela elă, să se fie pus în contradicere cu întrégă direcțiunea timpuluiă său.

Nu putem înse nici de cum escusa pre aceia, cari și în timpulă de față, cândă literatura noastră istorică s'a liberată binisoră de cătușele simțiriloră, cadă în greșeli chiară așa de mari ca și Laurianu.

* * *

Urmele istorice despre modulă alegerii mitropolitului din timpulă de după s. unire. Încă în manifestulă de unire ală clerului româneșc dată din sinodulă dela 7 Octobree 1698 se cuprinde și condițiunea următoare cu privire la alegerea mitropolitului:

„Ci tocmai de i-s'ar templă mörte (mitropolitului Atanasiu) să stea în voia săborulă pre cine ar alege să fie Vlădică, pre care Sânția Sa Papa și înălțatulă împărată să-lă întărescă, și Patriarculă de sub biruința înălției sale să-lă hirotonescă.“⁴⁾

Condițiunea acésta o a și primită împăratulă, precum se vede de acolo, că în conferința ținută la 1701 în Viena, Cardinalulă Primate dela Strigonă Leopoldă Kollonics a împărtășită Mitropolitului Atanasiu următoarele:

„Liberum itaque dari clero valachico, quoties sedem suam episcopalem vacare contingeret, tres arbitrio suo delectos pontificii candidatos offerendi in scriptis. Caesarem uni ipsorum suo adfuturum suffragio, ut is demum prae reliquis collocetur in cathedra et valachicam gubernet ecclesiam.“¹⁾

Cu ocasiunea acésta s'a făcută mai întâi amintire de schimbarea usului de păună acum la alegerea mitropolitului, că adevă să nu se alegă o persónă, ci să se candideze trei persóne, din cari apoi împăratulă să denumescă pre una.

Precum vomă vedé înse mai târziu, schimbarea acésta a fostă o acomodare după dreptulă resăritenă.

Ceea ce în conferință Primatele dela Strigonă a promis în numele împăratului cu privire la alegerea mitropolitului, aceea a și confirmată împăratulă în așa numita diplomă a două leopoldine, în care în articolulă XII se cetescă următoarele:

„Articulus XII. Et siquidem Majestati Nostrae tamquam Regi Apostolico, Summoque Ecclesiarum Patrono collatio universorum beneficiorum, tam in Provincia Transilvaniae, quam et partibus eidem annexis, ex vi praerogativae Regis Apostolici optimo jure competet, ac proinde modernis, pariter et futuris temporibus in futura vacantia, tres personas pro dignitate episcopali aptas et idoneas Nostrae Majestati Regiae proponant, et quem eligent ex his, et denominare dignabimur, ille si episcopali dignitate graecis ritus prout et alii ecclesiae majoribus officiis gaudere voluerint, collationes seu donationes, per Cancellariam Nostram Aulico-Transilvanicam expediendas a nemine sed a Nobis impetrabunt, ab aliis vero impetrata praesentium per vigorem nullius tenebuntur esse vigoris.“²⁾

Cei dintăi episcopi aleși după s. unire au fostă Pataki și Clainu. Date istorice secure nu avem, din cari să putem sci, că ore cu ocasiunea alegerii astoră doi episcopi, candidatu-său în adevără 3 persóne pentru scaunulă episcopescă sau nu. Este probabilă înse, că la amândouă alegerile aceste s'a întâmplată candidare de trei persóne, sau celă puțină s'a ținută siodulă electorală cu scopulă de a candida trei persóne pentru scaunulă episcopescă, deși e cu puțință, că făcându-se alegerea voturile s'au întrunit în o singură persónă.

Se vede lucrulă acesta cu privire la alegerea lui Pataki din o scrisóre a curatorioră Mihailă Puy senior și Ștefană Ratz din 13 Decembre 1714, în carea amândoi se dechiară în contra denumirii episcopului fără alegere, și promit, că voră lucra din tôte puterile, ca Pataki să între în numărulă de trei ală candidațiloră.

„Omni cura adlaboraremus, ut inter tres candidatos unus esset Adm. Ratus Pater Ioannes Pataki (qui rarum subjectum est et nationis valachicae) quod speramus, etiam effectui manciparemus.“³⁾

Eră cevași mai la vale, spune, că clerulă s'a adunată deja odată, ca să candideze pentru scaunulă episcopescă, înse fiindă timpulă prea scurtă, s'au adunată puțină numai, din care causă candidarea a fostă nelegală, și așa împăratulă a dispus, ca clerulă să candideze din noă.

„Siquidem pro prima candidatura non habuerint sufficientem terminum, ut confluere potuissent, sic illa candidatura fuit illegitima et non valida, adcoque Sua Majestas curavit per Cancellariam Transilvanicam intimari, ut de novo candident.“⁴⁾

Cu privire la alegerea lui Clainu asemene se vede a se fi întâmplată mai întâi candidare de trei persóne din comentariile lui Davidă Maxay curatorulă clerului unită de pre acele timpuri, în cari după ce spune, cum clerulă unită ar fi voită să alegă episcopă dintre Iesuiți, înse a trebuită să abdică de planulă acesta din motivulă, că Iesuițiloră nu le este permisă a primi demnități bisericesci, adauge:

„Candidati ergo fuere alii, qui juxta mentem et conceptionem saepe fati Rssimi Rectoris (Adami Fitter) ad sustinendum id munus magis apti et capaces fuere visi.“⁵⁾

Dela Clain încóce avemă date sigure, că alegerea episcopului se făcea prin cadidarea aloră trei persóne apte, dintre cari împăratulă denumiea pre uns, pre carea apoi Papa o cofirma.

¹⁾ Documente istorice despre starea politică și ieratică a Româniloră din Transilvania. Viena 1850 pag. 184.

²⁾ Totă acolo pag. 190.

³⁾ Totă acolo pag. 202.

⁴⁾ Nilles »Symbolae« Innsbruck 1885 tom. I. pag. 204. Cf. mai sus pag. 208.

¹⁾ Nilles op. cit. t. I pag. 280. La conferința acésta au luat parte pre lângă primatele dela Strigonă și mitropolitulă Atanasiu și contele Ștefană Kálnoky vicecancelariulă transilvană cu secretariulă său Ioannes Fiath, teologulă Iesuită Gavrilă Hevenesi, Melentiu vicariulă mitropolitulă Atanasiu și Iesuitulă Carolă Neurauter. Nilles totă acolo pag. 274.

²⁾ Nilles op. cit. t. I pag. 299.

³⁾ Nilles »Symbolae« t. I pag. 403.

⁴⁾ Totă acolo pag. 404.

⁵⁾ Nilles »Symbolae« t. II pag. 500.

Astfel la alegerea din 4 Novembre 1751 fură candidați: Petru Paulu Aronă, Gregoriu Maioră și Silvestru Caliani. La alegerea din 30 Iunie 1764 fură candidați: Gregoriu Maioră, episcopul Claină, care renunțase la episcopie, și Silvestru Caliani. Nu fu denumit nici unul din cei trei candidați, ci fu denumit al 4-lea Atanasie Rednică, „dicându-se pôte, că voturile date lui Claină sunt pierdute, și așa Rednică luându-se de al 4-lea alesu.”¹⁾

La alegerea din 15 August 1772 fu candidată Gregoriu Maioră, Ignatiu Darabant și Iacobu Aronă.

La alegerea din 12 Aug. 1782 fură candidați: Ignatiu Darabant, Iacobu Aronă și Ioană Bobă.

La alegerea din 15 Mai 1832 fură candidați: Ioană Lemeni, Isidoru Alpină și Teodoru Popă.

La alegerea din 30 Septembrie 1850 fură candidați: Alesandru Șerca Șuluța, Constantin Alutană și Constantin Papilav.

La alegerea din 1868 fură candidați: Ioană Vancea, Timoteu Cipariu și Ioană Fekete.

La alegerea din 16 Aprilie 1893 fură candidați: Victoru Mihăli, Ioană M. Moldovană și Ioană Rusă.

* * *
Personele cu votu la alegerea episcopului său mitropolitului după s. uuire. În secolul trecut sinodul electorală era compusă din următorii:

1. Din toți protopopii sau locoșinătorii lor. Aceștia precum arată catalogul votisanților alegerii din 12 August 1782 erau:

- Decani.
- Archidiaconi.
- Inspectorii.
- Notarii, cari administrau ver unu tractă protopopesă.
- Jurații, cari asemenea administrau ver unu tractă protopopesă.

f) Protopopii sau archidiaconi onorari, cum au fostă Petru Papp din Dees Ocna și Ioană Aronă din Bistra.²⁾

2. Din câte doi deputati din fiecare tractă protopopesă. Fără nici o valoare este întrebarea, că ore deputații căpătau de acasă in viațune, că pentru cine să voteze. Fără nici o valoare, căci de o parte totu nu o putem deslega deplină din lipsa datelor istorice. Era de altă parte, dacă fiecare deputat și ar fi avut mandatul de acasă dela preoții alegători, atunci nu ar mai fi fostă nici o lipsă să se țină sinodul electorală, ci puteau toți protopopii și tractele protopopesă să-și trimită voturile sigilate la Consistoriu,

¹⁾ »Acte sinodali« de I. M. Moldovană t. I. pag. 174.

²⁾ Veți catalogul votisanților în actele sinodului electorală dela 1782 în »Acte sinodali« de I. M. Moldovană t. I. pag. 129 și un.

și apoi Consistoriul cu comisarii regesci din ele puteau sci dorința clerului fără spese cu sinode electorali. La sinodele electorali in se totdeauna în timpul mai nou era datina să se țină consultări prealabile cu privire la persoanele de candidată. Atari consultări in se n'ar fi avută nici o valoare, dacă deputații tractelor protopopesă și-ar fi adus votul determinat de acasă dela preoțune. Că la ver o alegere prin câte unu tractă s'a dată deputatului votu sigilat, pre care să-lu aducă la Blașu, era prin câte unu altu tractă deputatul s'a obligat cu jurămintă, că va vota pentru o persoană anumită, arată de o parte nașvită a acelor tracte, de alta lipsa noastră deplină de îndreptari în privința acesta.

3. Din toți monachii dela mănăstirea Sfintei Treimi din Blașu, precum se vede din epistola călugărilor din Blaș din 1751 cătră doi frați, cari petreceau în Viena, în carea spună, că după datina vicariul generală i-a chemat și pre ei la sinodul electorală pre 4 Novembre 1751, ¹⁾ era mai acurat se vede din catalogul votisanților la sinodul electorală din 1782, între cari vină înainte toți călugării, unii ca asessori consistoriali, era alții ca profesori. Chiar și profesorul ordinanților Mihailu Timăr, care nu era călugăr, și parochiul Blașului Michael Papp au luat parte cu votu virilă la acestu sinod.

Că ore iuată parte la sinodele electorali și așa numiți „călugărași“ dela mănăstirea Bunei vestiri din Blașu, din lipsa urmelor istorice nu putem sci.

În secolul de față sinodul electorală a constat:

1. Din toți purtătorii oficiilor protopopesă din Ardélă fără deosebire, că se țină de archidieceșă sau de diecesa Gherlei sau a Lugoșului, și anume:

- Vicariu foranei.
- Protopopii actuali.
- Viceprotopopii.
- Administratorii protopopesă.

2. Din doi deputați din fiecare tractă protopopesă din Ardélă.

3. Din membrii capitulului din Blașu fiecare cu votu virilă.

4. La alegerea din 1850 și 1868 a luat parte și notariul capitulară. La cea din 1893 ministrul cultelor și al instrucțiunii publice Osáky nu i-a mai permis.

5. Din prepositul mănăstirii Sfintei Treimi din Blașu.

6. Din doi deputați ai corpului profesorală din Blașu.

(Va urma.)

* * *

¹⁾ Epistola se află în »Acte sinodali« de I. Moldovană t. I. pag. 138.

Bianca.

Dramă în două acte.

Pentru fete

de

Domnișora M. de Metz.

(Continuare.)

Angiolina. A! Dămine sântă! ce spui? Rubesco era atât de aproape de noi, . . . și unchiul nu-i acasă. . . . (Strigă afară.)

Michaela (sărind în sus). A! . . . Auđit-ai?

Angiolina. Da! Ce să fie? (Merge și se uită afară.) Plăea a încetat; pôte este vre-un om rătăcit. . . .

Michaela (trămurând). Închide ușa! . . . Nu se mai aude nimic. . . . Ne-am înșelat. . . . Dămine, cât mi-a fost de frică.

Angiolina (dela ușă). Ce întunec e! Adă lampa.

Michaela. Vintul o s'o stingă. (Îi aduce lampa.)

Angiolina. Mă duc, s'o pun înaintea statuei sfintei Feciore. (Strigă noă.)

Michaela. Cineva strigă încă, . . . e o voce de femeie, . . . dacă ai cânta, ai conduce pe această nefericită. . . . (Angiolina înainteză spre terasă și cântă. După cântare se aud voci afară: „Pe aici dămnă.“ „Barbara, dă-mi mâna.“ Principesa pare obosită; se razimă de Barbara. Beatrice le urmăză.)

Scena IX.

(Acele-și, Principesa, Barbara, Beatrice.)

Principesa (cătră Michaela). Puteți să ne dați ospitalitate, copila mea?

Michaela. Cu plăcere, dămnă.

Angiolina (înaintând fotoliul). Ședeți, dămnă.

Principesa (privindu-o). Dta erai aceea, carea cânta, nu e așa?

Angiolina. Da, dămnă, pentru ca să vă conduc.

Beatrice (ședând, în barjocoră). În adevăr, cântatul și mai ales lumina . . . spune-mi, mica mea, afla-vom în această cociobă, cu ce să ne întărim puțin?

Michaela (la o parte). Cociobă! . . . Prea fericită, că ai aflat-o!

Angiolina. A bună samă, signoră, ouă, lapte și chiar și galițe, dacă vă place. (Cătră Michaela). Mergi iute, te ajung.

Beatrice (ironic). Galițe, aici! . . . În sfârșit dați-ne, ce aveți, micuță, și grăbiți, noi murim de fôme, nu e așa, mătușe?

Principesa (care n'a încetat a privi pe Angiolina). Cum? Nepoță, ce dicit?

Beatrice (cu impaciunță). Dicit, că dta ca și mine, ai trebuință, să te restaurezi puțin. Aprôpe de trei ore umblăm pe aceste

îngrozitoare poteci de munte, neafând nici un suflet de om, să ne arete drumul, și rătăcind din ce în ce mai mult. Eă din parte-mi cad jos de slăbiciune.

Principesa (cu indiferență). Eă? . . . N'am lipsă decât de un păhar de apă, dar dta, contesă, și tu Barbară, aveți trebuință de ceva mai întăritoriu. (Angiolina s'a dus, să pună pe o tavă, ceea ce trebuie pentru un păhar de apă zăhărată, și toate le pune pe masă, lângă principesa.)

Angiolina. Aici este, dămnă. (Se duce, să pregătescă păharul de apă.)

Principesa. Mulțămesc, scumpa mea copilă, mulțămesc!

Barbara (cătră Angiolina). Bine, mico, lasă, lasă, o să o prepar eu însă-mi. Dămnă principesa este obișnuită a fi servită numai de mine.

Principesa (cu blândetă). Lasă-o, să facă, buna mea Barbara. (Încet). Acestă copilă e încântătoare, nu e așa? Nu știu, de ce, dar mă simt atrasă cătră ea. Nu ați tu, că ea are un aer de nobletă, pe lângă totă simplitatea vesmintelor sale? Ce ușurință în toate mișcările ei!

Barbara (încet). Adevărat, dămnă, asta încă n'am observat-o.

Principesa (cătră Angiolina). De câți ani ești, copila mea?

Angiolina (presentându-i păharul). Voi fi de optspredece la San Gennaro, domnă.

Principesa (cu agitație). Optspredece ani! . . . Și te cheamă? . . .

Angiolina (ușimată). Angiolina, domnă.

Principesa (deprimată și la o parte).

Sunt ne bună! (În decursul acestei scene Beatrice a luat o oglindă și și-a aranjat părul.)

Beatrice (cătră Angiolina). Ei bine, micuță, și mâncarea aceea unde este?

Angiolina. Verişora mea grijește de ea, signorină, și eu mă duc, să-i ajut.

Beatrice (amărită). Nu e prea de vreme, grăbiți-vă. (Angiolina iese.) Sunt sdrobită de oboseală! Ce idee ciudată ai avut, mătușe,

să vii în această țară selbatică! . . . Ce bine ne era la Neapol! . . . În vechiul dtale castel de Firamonte n'avem, să ne așteptăm la nici o vizită. Cu greu voi pute să trăiesc acolo. De altmintea sper, că petrecerea noastră acolo nu va ține multă vreme.

Principesa. Nu știu.

Beatrice (infocată). Cum? Dta nu știi? Ne apropiăm de iernă, dta dora n'ai intențiunea, să te închiși în timpul serbătorilor, cari vor fi splendide în acast an, după cum ne asigură.

Principesa (cu oboseală). Ai dreptate, Beatrice, dta ești tină, ai lipsă de mișcare, de aceea am și avut intențiunea, ca rămânând eu aici să te trimit la Neapol.

Beatrice. Singură?

Principesa. Nu, Barbara te va însoți.

Barbara (încet cătră principesa). Eu?

. . . Dar, domnă, n'avem noi, să . . .

Principesa (întrecându-se). Inse te vei întorci, îndată ce vei fi condus pe Beatrice la marchisa Vanina, verișora noastră, care va lua asupra-și sarcina de a o conduce la curte. Beatrice este în vrsta de a pute fi prezentată și de a . . .

Beatrice (cu sumeție). . . . reprezenta pe moștenitoarea Firamontilor. (Principesa își ascunde fața plângând.)

Barbara (alergând la principesa). O! signorină, ce ai dis!

Beatrice (sumeșă). Adevărul, cred.

Barbara (la o parte). Cine știe?

Scena X.

(Acelea-și, Michaela.)

Michaela (cătră principesa). Domnă, cina e gata, și în iaturea asta ți-am gătit o odă, căci dta nu vei pute să pleci pe această noapte întunecată; ar fi periculos.

Barbara. Asemenea cred și eu, la pornire n'avem să ne gândim. Măne ne vom relua trăsura, ce am lăsat-o în sat, și ne vom întorci acasă.

Principesa (răzîmându-se de Beatrice). Mulțămesc, copila mea. Vii, Barbara? (Principesa iese cu Beatrice, Paola a intrat și a auzit cuvintele din urmă.)

Scena XI.

(Paola, Barbara, apoi Angiolina.)

Paola (la ușa din stînga, cu spaimă). Cine a vorbit?

Barbara (fără a o vedea și ieșind). Etă-mă, domnă principesă.

Paola (clatinându-se). Principesă! (Întinde brațele, Angiolina venind din dreapta o zărește.)

Angiolina (alergând la Paola). Dumnezeu! Ce-ți e, mătușe?

Paola. Tac!, tac! (Face câțiva pași.)

Angiolina. Unde mergi?

Paola (abătută). Să fugim! Angiolino, vino!

Angiolina (la o parte). O Dumnezeu! Ea mă îngrozese.

Paola (ca desperată). Și eu sunt orbă! Ce să mă fac? Unde să merg?

(Va urma.)

Bibliografie.

Comassările. Îndreptar practic în afaceri de ale comassării cu stricta observare legilor și ordinațiilor ministeriale mai nou de *Elia Dopp*, asistent de inginer. Sibiu 1895. (8° 47 pag. 40 cr.)

Sub titlul acesta a apărut la Institutul tipografic din Sibiu o broșură, ce se ocupă cu darea inviațiilor de lipsă în afaceri de comassare. Autorul, după cum ne spune în su-și în introducere, s'a convins din propria experiență, cât de puțin interes și cât de puțină pricepere dovedesc preste tot țărani nostri în afacerile comassării.

Și fiindcă constatarea acăsta e așa cum ne-o spune autorul, pentru aceea putem în destul recomanda cărticica acăsta tuturor cărturarilor români de pretutindena fiind că într'însa vor afla tot, ce trebuie să știe de la începutul comassării și până la terminarea ei.

Tipariul frumos și hârtia fină încă recomandă mult.

Posta redacțiunii. M. On. D. Vas. Terdik Deda. Am primit cu mulțămită 12 fl. — M. On. D. I. T. în *Kisfalud*. Am primit cu mulțămită 12 fl. — abonament pe 1893 și 1894.

Editor și redactor răspunzător:
Dr. Victor Szmigelski.

Nr. 84—1895.

(15) 2—8

Edict.

Irina Labo gr. catolică din Cațelul unguresc — diecesa Gherlei — părăsindu-l acum de doi ani pe soțul legiuit Teodor Vlaicu gr. cat. din Buciumi, și necunoscându-i-se ubicațiunea, prin acestea este provocată, ca în termen de un an și o zi să se prezenteze înaintea subsemnatului for matrimonial de I-a instanță, căci la cas contractată cauza divorțială urzită în contră-i de către susnumitul soț, se va institui, pertracta și decide și în absență-i.

Dela forul matrimonial gr. cat. de I-a inst. a tractului protopopesc a Almașului.

În Morlaca la 24 Aprilie 1895.

Ioan Pop,
preș. forului matrim. de I-a inst.

Cu deosebită stimă cutez a încunoscintă pre
Veneratulă Cleră greco-catolică,
că precum și până acum iaș asupra-mi gătirea de
iconostase, amvone, altare
și alte obiecte de ale instruirei interne a bisericelor,
în ce privesce lucrul de măsari și de sculptor, de colorare
respective de marmorisare și de providere cu icone sante,
dimpredună cu aședarea acelor obiecte în fața locului,
precum și renovarea de iconostase cu prețurile cele mai ieftine.

Cu proiecte colorate servescă cu placere.

Iconostasele ridicate de mine în bisericile greco-catolice au câștigat recunoscere deosebită, și toate mă îndreptătesc la sperarea, că Veneratulă Cleră mă va împărtăși occasional-minte de prețuită-i încredere. Silința mea se va îndreptă totu-deauna într'acolo, că și de aci înainte se merită renumele cel bun, care mi-lam câștigat până acum.

Prin tariful de zone dispărând departările, prin acăsta capacitatea de concurență mi-sa mărită.

Rogându-mă pentru prețuite comande sum

Oradea-mare, 10 Ian. 1892

cu deosebită stimă

Carol Müller,

auritor și fabric. de recuis. biserice.

(7) 12—?

Licitatiune minuendă.

În 14 Mai se va da în întreprindere prin
licitatiune minuendă

edificarea unei biserici de pétra

pentru comuna bisericăscă gr. cat. Sângeorgiul de
Câmpie, în comitatul Clușului (p. u. Uzdi-Szt-Péter,
cea mai apropiată gară a căii ferate: Kis-Sármás).

Pretul de strigare 4500 fl.

Comuna ofere pétra, cărămida, nășipul necesar,
cărutul materialului, pe cum și câte 10 lucrători pe
zi în timpul cât va dura edificarea.

Concurenții, cari au a se presenta la terminul
de mai sus orele 9 a. m. în fața locului, vor trebui
să depună un vadiu de 10%. Anteprenorul va ridica
prețul în 3 sau 4 rate, după cum vor înainta
lucrările edificării.

Planul și preliminarul se pot vedea la dl
Ludovic Simon, marele proprietar român din acea
comună.

(16) 1—1